11e JAARGANG. № 180.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT.

Prijs der Inteekening.

Voor Soerabaja. ℔ jaar......... f 18.—
„ Java en buitenbez. „ do.......... „ 20.—
„ Europa „ do........ „ 25.—

De **OOSTPOST** verschijnt dagelijks, met uitzondering van den ZONDAG.

DONDERDAG 30 JULIJ 1863.

Prijs der Advertentiën.

De prijs der ADVERTENTIEN is *f* 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel. Advertentiën met groote letters betalen dubbel. Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Sluiting der Landmail-pakketten.

den 9den Augustus 's namiddags ten 4 uur.

Wordt bekend gemaakt, dat op Zaturdag den 22sten Augustus a. s. des morgens ten 10 ure, ten bureele van den Resident van Soerabaija eene

Uitbesteding

zal worden gehouden, van den overvoer van *Boenga* naar *Batavia*, van 9362 stuks HOUTWERKEN, waaronder 8000 SIERAPEN en naar *Onrust* van 130 stuks HOUTWERKEN.

De voorwaarden dezer uitbesteding liggen ter inzage op gemeld bureau.

SOERABAYA, 28 Julij 1863. Namens den Resident *De Secretaris*, **WEGENER.**
(3548)

Voor de policie. Wordt bij deze bekend gemaakt, dat de weg voor de passage van voertuigen te *Kampong Baroe*, van af de pasar *Ketjiel* tot aan het kantoor van den Heer CORES DE VRIES, wordt afgesloten, tot dat de kaaimuren langs de oevers van de *Kalimaas* zullen zijn daargesteld.

DE ADSISTENT RESIDENT T/B. MET DE POLICIE:
SOERABAYA, *den* 29*sten Julij* 1863.
(3558) VAN COEVERDEN.

JONGENS-WEEZEN-INRIGTING

Directeuren over de maand Julij 1863.
De Heer J. L. VAN GENNEP en
„ Ds. A. A. Th. MOUNIER.

Subcommissie van Onderwijs.

Schoolkommissarissen over de maand Julij.
de Heeren H. L. RADEMAKER en
„ „ J. D. HALEWIJN.

HUWELIJKEN.

Getrouwd:
F. J. WEBER
MET
A. P. BANGERT.
SIDHO-ARDJO, 23 *Julij* 1863. [2542]

VENDU-DEPARTEMENT

Publieke Vendutiën.

Op Vrijdag 31 Julij 1863.
Bij de heeren SCHIMMELPENNINCK & Co, in de stad, van diverse koopmanschappen.

Op Zaturdag 1 Augustus 1863.
Bij den Heer DIBBETZ te Temengoengan van meubelaire goederen, wegens vertrek.
(3522)

Op Maandag 3 Augustus 1863.
Bij de heeren LE ROY & Co in de stad van diverse goederen.

Op Dingsdag 4 Augustus 1863.
Bij den heer BLOM te Oendaän van meubelaire goederen wegens vertrek.

Op Woensdag 5 Augustus 1863.
Bij den heer G. Behrend te Kembang Jepoon van diverse goederen.

Op Donderdag 6 Augustus 1863.
Bij den heer B. VAN DER ZWAAN in de Chineesche Kamp van diverse goederen, van een huis en erf gelegen te Krambangan en van het schip *Isaac Charles.*

Op Vrijdag 7 Augustus 1863.
Bij de heeren GEBROEDERS PERRET & Co in de stad van diverse goederen.

Op Zaturdag 8 Augustus 1863.
Geene. (3557)

Vendutie wegens Vertrek

op een nader te bepalen dag

in Julij

in het Locaal en voor rekening van de Heeren SCHIMMELPENNINCK & Co *in Liquidatie*

door

B. van der Zwaan

van 60 kisten MADAPOLLAM.
„ 35 id. CALICOTS.
„ 23 id. ruwe SHIRTINGS.
„ 15 id. gebleekte IDEM.
„ 3 id. DIMITS.
„ 8 id. SITZEN.
„ 10 id. CAMBRIKS.
„ 23 balen DRILLS.
„ 23 id. JEANS.

Eenige restant negotie goederen, 28 vaten HARST, 296 pullen ZWAVELZUUR, 6376 st. VUURVASTE STEENEN, 718 groote glazen STOPFLESCHEN, een groote partij Banjermassingsche MATTEN, nieuwe KRANDJANGS, en KATJANGMATTEN, verders

verders

TOKO INVENTARIS WAARONDER EEN GOEDE RUIME REISWAGEN.

Nog zal worden verkocht:

Een groot goed onderhouden Pakhuis te Probolingo en een dito te Pasoeroean.

Een ijzeren pomp met drijfwerk voor sapies die het water 30 voeten opvoert, liggende de teekening en beschrijving bij
[3437] B. VAN DER ZWAAN.

De bovenstaande VENDUTIE

van de Heeren

Schimmelpenninck & Co

in Liquidatie,

zal alsnu plaats hebben op Vrijdag 31 Julij a. s.

De KANTOOR INVENTARIS, bestaande uit *Lessenaars, Kasten, Tafels* en *Stoelen* zal mede worden verkocht, verders nog.

GOEDE WEEGSCHALEN met gewigten.

Een GROOTE RONDE TAFEL Sono Kembang van 8 voet middellijn.

Een TOKO WAGEN met PAARDEN enz., terwijl

De verkoop der **PAKHUIZEN** zal precies ten 10 ure plaats hebben.

(3516) B. VAN DER ZWAAN.

Op de Vendutie

van Vrijdag 31 *dezer*,

ZAL NOG WORDEN VERKOCHT:

Een pianino.

(3549)

Vendutie wegens Vertrek.

Op Zaturdag den 1sten Augustus a. s.

ten huize van Jonkhr.

Mr. E. A. J. DIBBETZ,

te Temongoengan,

DOOR

D. D. VAN BOEKHOLTZ,

van

Meubelaire goederen.

Eenig ZILVERWERK.
WAGENS en PAARDEN.
Eene collectie BLOEMEN in potten enz.
NB. Alles daags te voren te bezigtigen.
[3543]

Maandag den 3 Augustus

VENDUTIE

VAN

Diverse commissiegoederen,

IN HET VENDULOKAAL VAN

(3555) LE ROY & CO.

Op de commissie vendutie

VAN

B. VAN DER ZWAAN,

Donderdag 6 Augustus,

zal worden verkocht:

Een groote hoeveelheid zeer goede nette MEUBELEN, ZADELS, SITSEN, KAIN KAIN, WAGEN en BENDIJTUIGEN, GLAS-WERK, KETTINGEN, PLEETEN PRESENTEERBLADEN, KOFFIJ-KANNEN, Een MASSIEF ZILVEREN BOUDOIR met keurig DRIJFWERK, Een Russisch BILLARD, LAMPEN, STOLPEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, aangemaakte WITTE VERF, PORCELEIN en gewone THEESERVIEZEN, Een WIT PORCELEIN EETSERVIES voor *zes* personen, VLAGGEDOEK, PERSENNINGDOEK, KINDERSPEELGOED gesorteerd, Een kist LUCIFERS, Holl. BIER, COGNAC, LIKEUR, ROODE-WIJN, goed Holl. MEEL, enz.
(3553)

Verkoop van Een schip

Op de e. k. VENDUTIE

van ondergeteekende zal worden verkocht de Ned. Ind. Schoener

Isaäk Charles,

gevoerd door Kapt. PARÉ,

liggende ter reede alhier. Dezen Schoener in Amerika gebouwd heeft al de vereischten om in de Ned. Ind. Archipel te varen, zijnde 140 TONNEN GROOT, heeft tien ruime hutten voor Passagiers en kunnende 130 PAARDEN laden.

[3505] B. VAN DER ZWAAN.

VENDUTIE

BIJ

GEBRs. PERRET & CO.

Op Vrijdag den 7den Augustus,

van

Diverse Commissie-Goederen.

(3556)

Op een nader te bepalen dag

zal

verkocht worden,

de Suikerfabriek Seroenie,

gelegen in de residentie Soerabaija.

De voorwaarden zullen in tijds worden bekend gemaakt.

(3425) MAC LENNAN qq.

VERTREK VAN SCHEPEN

VOOR PASSAGE

NAAR

NEDERLAND

wordt aangeboden het Nederl. ijzeren Barkschip

HENRIETTE GEERTRUIDA,

kapitein F. C. DE BOER,

dit schip is voor den overvoer van passagiers zeer doelmatig ingerigt en vaart een bekwamen doktor.

Nadere informatien bij den gezagvoerder in het MARINE HOTEL en bij

de agenten

(3465) B. J. VAN ECK & CO.

BAL

Op Zaturdag den 1sten Augustus,

des avonds ten 8 ure

in de **groote Militaire Kantine** voor Korporaals en manschappen.

De officieren commissarissen,
E. G. WEIJLAND Kapt.
(3547) G. LAMERS 2e Luit.

SOCIETEIT HARMONIE.

THÉ-DANSANT

Op Zaturdag avond 1 Augustus.

NAMENS DE DIRECTIE

De Secretaris,

F. A. L. STRICK VAN LINSCHOTEN.
[3539]

De ondergeteekende maakt bekend, dat hij zijn

Instituut

voor

JONGENS en MEISJES

HEEFT GEOPEND AAN HET KOMEDIEPLEIN.

De lessen zullen gegeven worden 's voormiddags van 8—12 en 's namiddags van 2—4 uur.

De prijzen, per maand, voor het lager onderwijs zijn:

Voor een kind met de geheele kost... *f* 40.—
„ twee kinderen uit hetzelfde huisgezin. „ 75.—
„ één kind met de halve kost........ „ 22.—
„ twee kinderen uit hetzelfde huisgezin. „ 40.—
„ één kind enkel het lager onderwijs. „ 12.—
„ twee kinderen uit hetzelfde huisgezin. „ 20.—

Voor de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen wordt afzonderlijk betaald.

De school is voor ieder belangstellende toegankelijk.

(3436) Ph. A. J. FASBENDER.

Machinist.

Een bekwaam *Machinist* wenschte gaarne op eene landelijke onderneming geplaatst te worden en kan gunstige certificaten overleggen.

Adres onder letter **W.** bureau OOSTPOST. (3545)

L. PEBAQUÉ.

CHIRURGIJN DENTIST

heeft de eer aan het publiek mede te deelen dat hij logeert in het HOTEL DU COMMERCE, alwaar hij dagelijks te consulteren is. [3551]

Photographisch Atelier

van

OLLAND & ZOON,

alle dagen geopend van 8 tot 12 uur.

GATOTTAN in het huis vroeger bewoond door den WelEd. Heer NOSSE. (3485)

Onder nadere goedkeuring van het Gouvernement zullen op een later te bepalen dag bij inschrijving ten kantore van den Agent van de factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij alhier publiek worden verkocht:

De Huurregten van 2121 bouws woeste gronden gelegen in het district *Rogodjampi*, assistent residentie Banjoewangie loopende tot *ultimo Mei* des jaars 1897, met de daarop staande gebouwen, loodsen enz. enz. en de aanwezige INVENTARIS.

Voor nadere inlichtingen vervoege men zich ten kantore van den agent voornoemd.

(3561)

De officier van Gezondheid 1 klasse W. Hubers van Assenraad, belast met de garnizoensdienst woont in de Chinesche kamp (Bongkaran) nabij het temporair Kampement te Semoet.

(3559)

RISICO'S

Tegen Brand en Zeegevaar,

worden aangenomen voor rekening van

Het Brand-Assurantie Genootschap.

De Zee-Assurantie Compagnie.

De tweede Zee-Assurantie Compagnie.

De Zee-Verzekering-Maatschappij „Batavus."

Ten Kantoor van

Soerabaya B. KOPERSMIT & CO.

Julij 1863. (3444)

Ter voldoening aan Art. 895. van het Wetboek van Koophandel wordt hierbij bekend gemaakt dat bij beschikking van den Raad van Justitie te Soerabaija van den 18den Julij 1863, provisioneele Surséance van betaling is toegestaan aan de firma Hill Broekman & Co te *Soerabaija* en Wilson & Co te *Batavia* en dat bij diezelfde beschikking de ondergeteekenden zijn benoemd om met en benevens de vennooten dezer firmas het beheer over derzelver zaken te voeren.

C. L. VON OVEN.

B. MULLER.

[3537] Mr. M. van den HEUVELL.

Phoenix Fire Office.

Gevestigd te LONDON sedert 1782.

ONGELIMITEERD KAPITAAL.

De ondergeteekenden, Agenten dezer Maatschappij, blijven voortdurend verzekeringen sluiten tegen Brandschade op **WOON- en PAKHUIZEN, MEUBELEN, KOOPMANSGOEDEREN**, enz., zoomede op **SUIKER-, KOFFIJ- en THÉE-ETABLISSEMENTEN**, tegen de volgende premiën:

Op gebouwen van **Steen** met **Pannen** gedekt, gelegen in de steden, zoomede op goederen in dezelve. . . . 1°/ₒ 's jaar

Op gebouwen van **Steen** met **Pannen** gedekt, gelegen buiten Steden, en afgezonderd van andere Gebouwen, zoomede op Goederen en Meubelen daarin aanwezig . . . . ½°/ₒ 's jaar

Suiker- en Koffij-Etablissementen,

Gebouwen van **Steen** met **Pannen** gedekt, zoomede op Goederen, Producten, Machineriën, Gereedschappen, enz., daarin aanwezig . . . . ¾°/ₒ 's jaar

Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen, met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . . . 1°/ₒ 's jaar

Op Gebouwen van Hout, met Sirappen gedekt zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . . . 1½°/ₒ 's jaar

Op Schepen, liggende op Reeden. 1°/ₒ 's jaar

E. MOORMANN & Co; *Batavia.*

C. DAMNITZ & Co; te *Samarang.*

P. KERVEL & Co; te *Soerabaija.*

(3161)

PUIKE

Manilla Sigaren No. 2.

1861

CORTADOS.

à Contant ad *f* 63.— per 1000.

(3562) LE ROY & CO.

Wegens Vertrek

uit het PAKHUIS is het kantoor van de firma Schimmelpenninck & Co *in liq.* verplaatst in het locaal van den notaris H. J. Hartevelt. (3560)

We derom op Nieuw Ontvangen

IN HET

HEEREN MODE MAGAZIJN

VAN

W. A. DE VEY.

Buitengewoon sterk wit LINNEN DRILS, een zeer fraai factuurtje TRICOT, heeren STOFFEN, VERLAKTE en GOUD LEDEREN SCHOENEN. [3541]

Wegens uitverkoop tegen billijke prijzen à Contant

te verkrijgen.

WITTE SATIJN, ROSE SATIJN, ZWARTE SATIJN, WITTE TARLATAN, BLAAUWE TARLATAN, ROSE TARLATAN, PAILLE, ZWART MOIRÉE, WIT MOIRÉE, ZWARTE ZIJDE, WITTE VOERING ZIJDE, ROSE VOERING, GROENE VOERING, ROODE VOERING, BARÈGES, WIT MOUSSELINE. ZWART MOUSSELING, WITTE BLONDEN, ZWARTE BLONDEE, DAMES ZIJDE HOEDEN, DAMES RONDE HOEDEN, BLOEMEN, BRUIDSLUIJERS, WITTE effen en gebl. TULE, ZWARTE effen en gebl. TULE, COIFFURES, HAARNETTEN, CRINOLINES met 40 VEREN, GARNITURES voor JAPONNEN, ZIJDEN LINTEN, FLUWEELEN LINTEN, BATISTEN ZAKDOEKEN, GEBORD, ZAKDOEKEN, GEBORD STROOKEN, ENTREDEUX, DAMES KOUSEN, KINDER KOUSEN, HEEREN SOKKEN, HEEREN WOLLEN ONDERBROEKEN, HEEREN WOLLEN ONDERHEMDEN, DAMES WOLLEN ONDERHEMDEN, WOL, ESTRAMIEN, KRAAGJES, ZIJDE HANDSCHOENEN, GLACE HANDSCHOENEN, SPEELGOED, BORDUURZIJDE, PATRONEN enz. enz.

bij

(3271) **M. KOOSE.**

Hotel des Pays Bas.

Verders nog voorhanden.

Europesche steenen POTTEN en PANNEN ZEEMLEDER en SPONSEN, VINGERGLAZEN. Groote KOPPEN en SCHOTELS.

Pas Ontvangen

Bij den Chinees

HO KAU

TE KEMBANG DJEPOON.

als:

COGNAC No. 1 en No. 2. HAANTJES BIER Rendorp, HAANTJES BIER Broeksmit, LANS BIER, Hollandsch BIER, groen merk, DRY MADERA, ROODE WIJN B. v. Leeuwen, MEDOC, CHERY CORDIAL, CHAMPAGNE, RIJNWIJN, PORTWIJN, GENEVER **AVH** DITO **VDWC.** en DITO **JFB.** AZIJN, SLAOLIE, CASTOR OLIE, EAU DE COLOGNE merk **H & S.** HAMMEN, PETIT POIS, SARDIJNTJES, MANILA SIGAREN, GELEI verschillende soorten, SAUCIJS de BOLOGNE, PEPERMUNT, BESCHUIT, KOUZEN groot en klein, ZAKDOEKEN in soorten, SPIEGELS, TOILET, STOLPEN, onder en boven BALLONS, STAANDE LAMPEN, WASCH TAFELS, PISPOTTEN, JAPANSCHE WATERKRUIKEN, SERVIESEN, DRANKZETJES, THEE SERVIESEN in soorten, WAGEN LANTARENS en GLASWERKEN, GLASPANNEN, WATERGLAZEN, CHAMPAGNE GLAZEN, BOTER POT, BITTER GLAZEN, LAMPDEKSELS, MOSTARD, AGATEN, PIJPEN, VUURSLAGEN, KETELS Groot en klein, PANNEN, SARONG BATIK en PLEKAT enz. JAPANSCHE SOYA, KAASDEKSELS, DASSEN in soorten, SIGARENKOKERS, BORSTELS in soorten, PARASOLS, LEPELS en VORKEN, JAPANSCHE PRESENTEERBLADEN, BLIKWERKEN, ROSKAMMEN, VERF in soorten, ESTRAMIEN, SPERMACETIE KAARZEN in soorten, AMANDELS, ZEEGEWAS, FRANJES, THEE BOENPO, HOEDEN in soorten, SAJET, SAJET KOUZEN, SPEELKAARTEN met VERGULDE RANDEN, NAAIDOOZEN, ZEEP, VANILLE, KAAS, BOTER, FLUWEEL, ZIJDE STOFFEN, ZIJDEN LINT, PAARDEN KETTINGS, CRINOLINES in soorten, GLASBORDEN, MESKASTEN, ZWEEPEN in soorten, REGEN SCHOENEN in soorten.

(3552)

Voortdurend Verkrijgbaar

IN TOKO BOOMSTRAAT,

à Contant,

Holloway Pillen en Zalf.

Doosjes PILLEN à *f* 1.— 3.— *f* 5.—

Potjes ZALF à „ 1.— 3.— „ 5.—

J. J. van den MUIJSENBERG.

(1756)

NORTHERN

Insurance Company.

gevestigd te LONDON.

Brand- en Levensverzekering.

De ondergeteekenden, agenten, gaan steeds voort met het **sluiten van Polissen en Assurantie**, op de meest billijke en voordeelige voorwaarden, op WOONHUIZEN met het daarin aanwezige AMEUBLEMENT, PAKHUIZENGOEDEREN, KOFFIJ-, THEE- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN.

(1749) **B. J. VAN ECK & CO.**

De ondergeteekenden agenten voor de

Oost Indische Zee- en Brand-Assurantie-Maatschappij,

zijn gemagtigd om voor rekening dier Maatschappij **direct** te verzekeren egen Zee- en brandrisicoos,

(1893) **J. F. van LEEUWEN & Co.**

Verkrijgbaar

OLIE VERF ruw en geprepareerd.

KWEE HWAÉ DJIN.

(3554) *Singojoedan.*

TE HUUR

Een Groot HUIS, gelegen te Petjantian, aan de Oostzijde, te bevragen bij de eigenaar

(3560) NJO LIAN TJAU.

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

Huidziekten, uitslag in kinderen, gesprongene ooren, likdoorns en alle verhardingen der huid worden gekoeld, verligt en genezen door deze onvergelijkelijke Zalf. De beet der mosquito, en de prikkeling veroorzaakt door vele insekten in dit eiland en de geheele verzengde luchtstreek, worden dadelijk verdreven door deze onschatbare zalf. In alle kinderlijke kwalen, van de geringste krabbing af aan, tot aan de ingewortelde schurft op het hoofd, kan de minne zeker zijn een veilig en zeker tegengift te vinden in dit heelend middel. Iedereen die negers bezit behoort immer eene voorraad geredt te hebben, der zelver onmiddelijke aanwending keert het lijden af, en bespaart den eigenaar verlies van tijd en arbeid. De Pillen bevorderen in hoogen grond de uitwerking der Zalf.

BENOEMINGEN, BESLUITEN enz.

JAVASCHE COURANT.

Van den 25den Julij no. 59.

IN NAAM DES KONINGS

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIE,

Den Raad van *Nederlandsch-Indië* gehoord; *Allen, die deze zullen zien of hooren lezen,* Saluit! *doet te weten:*

Dat Hij, in aanmerking nemende de wenschelijkheid, den havenmeesters het hun toegekend regt, om, bij uitsluiting van alle anderen, des verkiezende, de schepen van water en brandhout te voorzien, in te trekken en die levering voor het vervolg aan de particuliere industrie over te laten;

Lettende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indië;

Heeft goedgevonden en verstaan:

Krachtens magtiging des Konings, te bepalen:

Met 1o. Januarij 1864 worden artikel 13 en de daarmede in verband staande artikelen 14 en 15 van het haven-reglement, gearresteerd bij de publicatie van de Commissaris-Generaal over Nederlandsch-Indië van den 28sten Augustus 1818, no 32 (staatsblad no. 61), buiten werking gesteld.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het staatsblad van Nederlandsch-Indië geplaatst, en, voor zooveel noodig, in de Inlandsche en Chinesche talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage collegiën en ambtenaren, officieren en justicieren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving dezer de hand zullen houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te *Buitenzorg, den 21sten Julij* 1863.

L. A. J. W. SLOET.

De Algemeen Secretaris,

A. Loudon.

(*Staatsblad no. 83.*)

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op verzoek, eervol, als notaris te Soerabaija, D. Busken Huet

Van zijne betrekking, de geschorste adsistentresident voor de policie te Soerabaija, jhr. mr. E. A. J. D. Dibbets.

Op verzoek, eervol, wegens ziekte uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de zoutverkoop-pakhuismeester te Pontianak (Wester-afdeeling van Borneo), G. A. Burgemeestre.

BENOEMD:

Tot derden kommies bij de directie van financiën, de eerste klerk bij die directie H. Labé.

Tot translateur voor de Arabische taal te Batavia, de Arabier Seoh Mohamad bin Hassan Babehcer.

Militair Departement.

ONTSLAGEN:

Eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen de kapitein der infanterie, H. A. A. Niclou.

BENOEMD:

Tot adjudant bij het 4de bataillon infanterie de tweede luitenant J. W. van Eijs, van van het 5de bataillon.

VERLEEND:

De titulaire rang van luitenant-kolonel, aan den op verzoek, eervol uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, ontslagen majoor van het regiment Oost-Indische kavallerie, W. W. A. Roijen.

NEDERLANDSCH-INDIE

Batavia. — Van een geachte zijde wordt ons mededeeling gedaan van het volgende adres van den Heer Stieltjes aan de 2de Kamer der Staten-Generaal:

Aan

de Tweede Kamer der Staten Generaal te 's Gravenhage.

Geeft met verschuldigden eerbied te kennen Thomas Joannes Stieltjes, adviseur bij het Ministerie van Kolonien, thans belast met een onderzoek naar het transportwezen op Java, enz.

Dat hij uit de dagbladen heeft vernomen, dat aan Uwe vergadering ter bekrachtiging zullen worden voorgelegd eenige artikelen eener concessie verleend aan de Heeren Poolman, Fraser, Kol en Ament voor den aanleg van een spoorweg van Samarang langs Soerakarta naar Djokjokarta.

Dat het hier de plaats niet is, om te treden in eene ontwikkeling der voor- en nadeelen, aan verschillende spoorwegrigtingen eigen, maar dat hij van de bekende grondigheid, waarmede alle belangrijke zaken in Uwe vergadering worden overwogen, verwacht, dat geene beslissing zal worden genomen dan na aandachtige beschouwing der plannen, bestekken en begrootingen, waarop vermoedelijk de concessie gegrond is, ofschoon die niet aan hem adressant bekend zijn, en ook van de rapporten, die hij de eer had achtervolgens het laatst in December 1862 en April 1863, in te zenden.

(getd.) T. J. STIELTJES.

Batavia, den 29sten April 1863.

(*B. H.*)

— Ten vervolge op hetgeen voorkomt in ons vorig nommer omtrent het werken van den berg Merapi, zijn wij door de ontvangst van een nieuw telegram van den resident van Kadoe van den 23sten dezer in staat gesteld nog de volgende bijzonderheden mede te deelen:

De werking vermeerdert bij voortduring.

Het gedruisch neemt in hevigheid toe, gelijkt dikwijls op een onweder en wordt tot vele palen afstands gehoord.

Er vloeit veel zwavel en lava naar beneden; het meest, naar het schijnt aan de kant van Probolingo (een district in Kadoe)

De rookkolom is nu en dan ontzettend.

Eene bepaalde aardbeving heeft men nog niet waargenomen. Naarmate de uitstroomingen toenemen, wordt men, steunende op vroegere ondervinding, meer en meer gerust.

— Op den 4den Mei werd te Menado ten 11 ure des avonds in de geheele afdeeling Amoerang eene vrij hevige horizontale aardschudding gevoeld, die met tusschenpoozen ongeveer 30 seconden aanhield. Dergelijke natuurverschijnselen deden zich ook den 13den Mei in de afdeeling Bolang en den 8den Junij te Tondano voor.

Ook ter hoofdplaats Menado werd den 29sten Junij eene vrij hevige, doch kortstondige aardbeving gevoeld; zij bestond uit twee onmiddelijk op elkander volgende schokken, beide in eene rigting van het Westen naar het Oosten, waarvan de eerste schok in duur

en hevigheid door den tweede werd overtroffen. Echter werd hierdoor geene schade aangerigt.

In de negorij Lilang, behoorende tot het district Tonsea, trad de rivier buiten hare oevers, tengevolge waarvan het water tot eene hoogte van 3 à 4½ voet steeg en de negorij en de rijstvelden overstroomd werden.

(*J. C.*)

NEDERLAND.

— Bij gelegenheid der mededeeling van hetgeen een dood paard in Engeland waard is, werd er onderzoek gedaan naar de doode paarden van Amsterdam, en bevonden, gelijk trouwens ook wel te verwachten was, dat ook daar niets er van verloren gaat. Aan de paardenslagterij te Amsterdam wordt een oud paard aan de voerlieden en boeren betaald met *f* 14 tot *f* 16. Te Hoorn daarentegen ontvangt men daarvoor *f* 20 en meer, ja soms *f* 60 tot *f* 70, en van daar, dat ladingen oude paarden uit Friesland naar Hoorn zijn overgezonden. Het vleesch wordt te Hoorn verkocht tegen 30 cent het Ned. pond, of, onder den naam van rundvleesch, voor nog hoogeren prijs. In Zeeuwsch-Vlaanderen kunnen de boeren *f* 75 tot *f* 85 voor zulk een paard krijgen, dat dan naar de paardenslagterij te Gent gebragt en in saucises veranderd wordt. Te Amsterdam is het eten van paardenvleesch, tenzij het onder den naam van rundvleesch mogt ingevoerd worden, eene zeldzaamheid, dewijl men daarvoor een goeden prijs tot voeder voor honden en voor de dieren in *Natura Artis Magistra* maken kan. Het is echter te hopen, dat het vleesch van goed gevoede, gezonde niet afgeleefde paarden, gelijk er dikwijls gedood worden, niet als menschelijk voedsel verloren ga. Wanneer de wetenschappelijke vleeschkeurders te Amsterdam konden gedaan krijgen, dat de schamele gemeente goedkoop vleesch, al was het dan ook paardenvleesch, nuttigde, ter gedeeltelijke vervanging van plantenvoedsel, zouden zij zich zeer verdienstelijk maken. Het schijnt overigens dat het paardenvleesch te Amsterdam nog te hoog in prijs is om er mest van te maken, zooals te Parijs door de firma's Krafft en Rohan geschiedt. Tot voeder voor de varkens werd het vroeger meer gebruikt dan tegenwoordig, omdat men het vleesch van een paard, daarvoor gebezigd, niet hooger dan drie gulden schat, en de varkens dan dit voeder, vooral zoo het gekookt is, ligt aan doorloop lijden. Eene paardenhuid zal gemiddeld *f* 8 tot 9 waard zijn. De pezen en hoeven gaan naar de lijmziederijen, de beenderen naar de knoopenfabrieken, het haar naar de tapijt- en paardendekweverijen.

— Het *Kaapsche Volksblad* behelst een uitvoerig verhaal omtrent de schipbreuk van schip *Willem de Zwijger*, waaraan wij het volgende ontleenen:

Het Nederlandsche schip *Willem de Zwijger*, 743 ton, kapitein W. L. L. van den Dries, verliet op 31 Januarij jl. Banjoewangie, bestemd voor Amsterdam. De equipage bestond uit 21 koppen en er waren geen passagiers aan boord. Tot aan de Kaap Recieffe ging de reis goed, hoewel men eenigzins met tegenwinden en hooge zeeën te kampen had. Vervolgens had het schip 8 dagen stormweêr bij het Rif. Op 28 Maart kreeg men beter weêr tot in den nacht van 29 of 30 daaraanvolgende, toen het schip verging. De reden dat het ongeluk gebeurde was, dat op 29 Maart, middags ten 12 ure, Kaap Infanta gepeild werd, en men bevond dat men naar gissing 6 mijlen van het land af was. Tot 's avonds 10 ure van dien dag zeilde men met eene ligte koelte. Op dien tijd was er weinig wind en ten 12 ure was het weder geheel stil. Weinig kon men toen van het land zien, daar, hoewel in den tijd van kwartiermaan, de lucht echter zeer betrokken was. Men hoorde onrustbarende stroomravelingen bij het schip maar men was onzeker van de rigting. Ten 1 ure meende men brandingen te hooren in de verte. Behalve die stroomravelingen was het weder weêr stil, maar er liep eene hooge deining van het Zuiden, die het schip, waar geen stuur in zat, dwars naar den wal zette, tengevolge waarvan het ten 2 ure op de rotsen kwam, en den eersten stoot ontving, die later door meer anderen werd gevolgd. In minder dan 5 minuten was het roer afgestooten, het schip van achteren verbrijzeld, zoodat de kajuit en de kerk plotseling vol water stonden. Men beproefde toen zoo spoedig mogelijk de booten uit te zetten, ten einde voor eigen levensbehoud te zorgen. Dit gelukte. Twaalf man sprongen in de middelboot [de groote boot had men niet uit kunnen krijgen], en negen man in de giek, waaronder de kapitein en de stuurlieden. De middelboot kwam door de branding ten 5 ure des morgens aan de kust van Matha's Baai, digt bij Bredasdorp (dit punt is op de kaart niet bekend), en de giek eerst des middags ten 12 ure (waarvan de manschappen doornat waren en vreeselijken honger en dorst hadden), aan Struisbaai. Bij het verlaten van het schip dacht men niet anders dan aan het behoud van het leven, daar het gevaar zeer groot was. Alleen kon men nog in der haast de scheepspapieren in veiligheid brengen. Aan Martha's Baai aangekomen zagen de schipbreukelingen een rijpad dat zij volgden, en na 1½ uur geloopen te hebben, kwamen zij bij een boer, Zwart genaamd, teregt, die hen met de meeste gastvrijheid behandelde. Een paar dagen bleven zij daar, niets anders denkende dan dat hunne officieren in de kleine boot den dood in de golven gevonden hadden. De giek, waarin de kapitein en de stuurlieden waren, zooals reeds boven gemeld is, kwam aan Struisbaai behouden aan. Aldaar vond men den heer Martin, een agent van de heeren Barry en Neven, die alles in het werk stelde om de zeelieden van dienst te zijn. Hij zond dadelijk eene expresse te paard naar die heeren om hen van het ongeluk kennis te geven. Op denzelfden avond kwam een klerk uit Bredasdorp door die firma afgezonden, om den kapitein te assisteren, die toen den volgenden morgen den kapitein en den eersten stuurman van der Valk naar Bredasdorp vergezeld, om van daar het andere volk en het schip op te gaan zoeken. Men moest om daartoe te geraken de woning van Zwart voorbij, waar men tot groote vreugde de andere schepelingen ontmoette. In den avond van den 31 Maart waren de kapitein en de stuurlieden op het strand, maar daar het toen zeer donker was, stelde men het uit tot den volgenden morgen om het schip in oogenschouw te nemen. Men bemerkte toen dat het vaartuig een totaal wrak was, zijnde de ijzeren masten van het dek afgebroken, en met de ra's en zeilen over boord geworpen. Het strand was bezaaid met ledige suikermanden, en van de 450 balen tabak waren er slechts 40 aan den wal gekomen. Ten naastenbij moet het wrak en de lading bij elkander een £ 180 hebben opgebragt bij de publieke verkooping op 7 dezer.

De kapitein en de overige menschappen zijn vervolgens per ossenwagen of per kar van Bredasdorp naar de Kaapstad vervoerd. Daar de schipbreukelingen alles verloren hebben, worden pogingen aangewend om hen te hulp te komen; reeds is circa £ 30 bijeengebragt. De kapitein en de drie stuurlieden zullen met de mail-stoomboot naar Europa vertrekken, terwijl het scheepsvolk zich nog in het zeemanshuis bevindt.

ENGELAND.

— Over de ijzeren schepen zegt de *Army and Navy Gazette* het volgende: „Naauwelijks hebben wij ons uit de eene verlegenheid gered of wij geraken weder in de andere. IJzeren schepen zijn onmisbaar geworden. Gelijk wij hebben vernomen, kosten zij ontzaggelijk veel en daar ijzer sterker is dan hout, zoo vleiden wij ons met de hoop, dat ijzer minstens even lang zou duren. Maar ijzer is, niettegenstaande zijne sterkte, eene van de krachtigste stoffen, om de stoffen, waarmede het in verbinding komt, tot ontbinding te brengen en door dit chemische proces verandert het zelf in roest. Water, lucht en andere helpen in gelijken mate tot deze oplossing mede. Onze ijzeren schepen worden door een groot ongeluk bedreigd. Men tracht de bodems der schepen met overtrekken voorzien, maar tot nu toe heeft men nog geene gevonden, die de verwoesting tegengaan".

— De *Times* zegt van den overleden Amerikaanschen generaal der Zuidelijken, Stonewall Jackson, het volgende: „Niet slechts als een voor de onafhankelijkheid zijns vaderlands strijdende dappere man, maar ook als een der uitmuntendste veldheeren van onze eeuw zal Stonewall Jackson de smart van allen, die grootheid en genie weten te bewonderen, in zijn vroegtijdig graf met zich nemen. Van de eerste tijden des oorlogs heeft hij de grootste militaire kundigheden aan den dag gelegd. Hij muntte boven al zijne tijdgenooten door moed en rustig overleg uit. Ofschoon de jeugdige confederatie een goed aantal duchtige soldaten kan aantoonen, zoo heeft toch de lof en de toegenegenheid zijner landslieden, wier oordeel door dat der Europesche natiën wordt bevestigd, hem de eerste plaats ingeruimd. De door hem volbragte wapenfeiten vervulden de gemoederen van allen met eene bewondering, zoo als slechts het grootste genie kan opwekken en zijne handelingen tegen den vijand waren zoo vreeselijk en beslissend als die van Bonaparte zelven. Generaal Jackson was pas 38 jaar oud en was vóór den oorlog als een man van edel karakter en strenge godsdienst bekend".

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 3 Junij. De koninklijke verordening van 1 dezer, betreffende het verbod van dagbladen en tijdschriften (*in ons voorlaatst nommer kortelijk per telegraaph medegedeeld*), is van den volgenden inhoud.

1°. De administratieve autoriteiten zijn bevoegd, het verder verschijnen van een binnenlandsch dagblad of tijdschrift tijdelijk of voor altijd te verbieden, wanneer dit voortdurend eene houding heeft aangenomen, welke de algemeene welvaart bedreigt, waaronder niet alleen wordt verstaan, dat enkele artikelen van zoodanig blad aanleiding tot geregtelijke vervolging hebben gegeven, maar ook dat over het algemeen de houding van het blad blijken geeft, dat het streeft om den eerbied en de trouw jegens den koning te ondermijnen, de openbare rust door opruijing van de onderdanen tegen elkander in gevaar te brengen, de instellingen des rijks, de openbare autoriteiten en hare verordeningen door het aanvoeren van onjuiste of kwaadwillig voorgestelde feiten of door smaad en hoon aan haat en verachting bloot te stellen, tot ongehoorzaamheid jegens de wetten of de verordeningen der overheid op te ruijen, de godsdienst en de zedelijkheid te ondermijnen, de leeringen, instellingen of gebruiken van eene der Christelijke kerken of van een erkend kerkelijk genootschap door spot te verneederen.

2o. Het verbod geschiedt, na twee waarschuwingen aan den betrokken uitgever, bij besluit der regering, in welker district het blad verschijnt.

3o. De waarschuwingen worden door den regeringspresident aan den uitgever schriftelijk gedaan, met opgave der daartoe geleid hebbende motieven. Wanneer ook de tweede waarschuwing vruchteloos blijft, kan binnen twee maanden de noodige aanvraag tot het verbieden van het blad aan de districts-regering worden gedaan; die termijn verstreken zijnde, moet zoodanige aanvraag door nog eene waarschuwing worden voorafgegaan.

4o. De regerings-president doet de voorbereidende stappen tot het voor het verbod vereischte proces, en benoemt den ambtenaar, die daarbij de functiën van het openbare ministerie waarneemt, en die de acte van beschuldiging aan de regering inlient, waarvan schriftelijke mededeeling wordt gedaan aan den beschuldigde, die door den regeringspresident gedagvaard tot bijwoning van het proces, hetwelk mondeling, doch niet in het openbaar geschiedt. De uitspraak kan slechts òf de aanklagte van de hand wijzen, òf het tijdelijk of voortdurend verbod gebieden.

5o. Tegen deze uitspraak kan zoowel het openbaar ministerie als de veroordeelde binnen tien dagen bij het staatsministerie in hooger beroep komen, hetgeen echter, in geval van veroordeeling tot voortdurend verbod, de voltrekking van deze uitspraak niet verhindert.

6o. Wanneer blijkt, dat een verboden blad onder denzelfden of een anderen naam wordt uitgegeven, is de president der betrokken districtsregering bevoegd, die uitgave onmiddellijk te verbieden.

7o. Ieder verkooper, tentoonsteller of verspreider van een verboden dagblad of tijdschrift, wordt voor elk verkocht, tentoongesteld of verspreid nommer, deel of stuk gestraft met eene boete van 10 tot 108 thaler of met gevangenis van eene week tot een jaar onverminderd de overige straffen, bij de wet tegen het verspreiden van geschriften van strafbaren inhoud bedreigd.

8o. Voor het politie-district van Berlijn en Charlottenburg worden de in deze verordening aan den regerings-president opgedragen functiën door den president van politie te Berlijn waargenomen en vindt het proces bij het presidium van politie plaats.

9o. Buitenlandsche bladen kunnen, ter zake van eene de welvaart van den Pruissischen staat op den duur bedreigende houding, sub 1o. omschreven, bij besluit van het staatsministerie verboden worden.

10. Deze verordening treedt heden (1 Junij) in werking.

— Volgens het Russische blad de *Invalide* zijn de forten te Kroonstad thans geheel op voet van oorlog gebragt en werden zij den 26 Mei jl. door den keizer in oogenschouw genomen.

WEENEN, 22 Mei.

In de gemeente Schattawa (Bohemen) heeft dezer dagen een zeer eigenaardig voorval plaats gehad. Een bruidspaar zou zich naar de kerk begeven, om in den echt vereenigd te worden, toen de jeugdige bruid eensklaps door zekere hevige aandoeningen werd aangetast, welke eene onverwijlde inzegening van het huwelijk noodig maakte, wilde men de geboorte van den elken oogenblik verwacht wordenden jongen wereldburger wettigen. Te dien einde werd in allerijl de hulp van den geestelijke ingeroepen. Intusschen was de reeds sedert eenigen tijd bedlegerige moeder der bruid door het voorgevallene zoo sterk aangedaan, dat men het noodig achtte, haar het laatste oliesel toe te dienen. Dit werd dan ook door den geestelijke dadelijk na diens aankomst verrigt, waarop hij onmiddellijk overging tot de inzegening van het huwelijk der beide geliefden en zeer spoedig daarna tot het doopen van een fikschen knaap, den eersten telg uit het pas gesloten huwelijk.

BERLIJN, 27 Mei. — Het jongste nommer van den *Kleinen Reactionär* bevat eene plaat, waarin de vice-president Bockum Dolffs wordt voorgesteld op den oogenblik dat hij, bij het conflict met den minister van oorlog, de woorden spreekt: „Men brenge mij mijn hoed!" Met het antwoord: „Om u te dienen!" wordt den vice-president van het huis op deze plaat een deksel van een geheim gemak overhandigd. Van het nommer van dit reactionaire schendblaadje, waarin deze even vuile als laffe schimp wordt gedebiteerd, zijn ontelbare afdrukken gemaakt en ongestraft verspreid, terwijl zoo vele liberale bladen onder de gezochtste voorwendsels, dikwijls zelfs zonder opgave van redenen, in beslag genomen of op andere wijze vervolgd worden.

FRANKFORT, 28 Mei. — Onlangs reed een Zwitsersch priester met een hem bekenden burger uit Oron, per spoortrein van laatstgenoemde plaats naar Freiburg. Onderweg berispte de geestelijke zijn reisgezel over diens twijfel aan de onfeilbaarheid der hierarchie en gebrek aan eerbied voor hare leden. „Als gij zoo voortgaat, — eindigde de ijverige zielenherder zijn sermoen — komt gij stellig in de hel en nooit terug". „Ik vraag u verschooning, eerwaarde heer — antwoordde de man van Oron — ik heb een retourbiljet".

— Twee adjudanten van den Amerikaanschen generaal Hooker hebben geduelleerd om het volgende geval. Zij kwamen bij eene hoogte, waar een Zuidelijk corps in slagorde stond. Om de sterkte van dit corps op te nemen, bezag de eene adjudant het van de linkerzijde, terwijl de andere het van de regterzijde opnam. Bij generaal Hooker teruggekeerd zijnde, gaf de eene dit rapport: „Ik heb een corps rebellen gezien, die de schoonste baarden droegen". — „Dat is onwaar — riep de andere uit; zij waren allen geschoren". Er ontstond twist en het kwam tot een duel, waarbij de eene adjudant werd doodgeschoten. Eenige dagen later ontmoette het corps van Hooker het 19de Zuidelijke detachement van Georgië en het raadsel helderde zich, hoewel te laat op. De manschappen van dat corps hebben de gelofte afgelegd, de regterzijde van hun gelaat niet te scheeren, voordat de oorlog geëindigd is, doch aan de linkerzijde geen baard te dragen. Beide adjudanten hadden dus gelijk; de eene had mannen gezien, wier gelaat behaard was als dat van een beer, terwijl de andere soldaten had gezien met een gelaat zoo glad als dat van eene jeugdige schoone.

PARIJSCHE KORRESPONDENTIE.

PARIJS, 16 Junij.

Helaas! ik vrees dat al de diplomatieke drukte welke voor Polen wordt gemaakt, niet dan tot een treurig einde zal leiden; had ik in de laatste dagen veel hoop, thans beef ik.

Het Fransche gouvernement of liever de keizer heeft gisteren zijne goedkeuring gehecht aan de door Oostenrijk gewijzigde voorstellen. Sedert dat oogenblik worden tusschen Parijs en Londen een aantaal depêches gewisseld betreffende dezelfde kwestie en met het doel om ook de goedkeuring van Engeland te krijgen, die nog een weinig tegenstreeft.

Ten gevolge daarvan zullen de nota's wel niet voor het eind dezer week kunnen worden verzonden. Voor zoover ik heb kunnen nagaan is het niet twijfelachtig hoedanig die nota's in Rusland zullen worden ontvangen. Rusland zal zich wel wachten om de voorstellen der mogendheden te verwerpen; met de voorwaarde van daarvan aanteekening te zullen houden zal het ze in tegendeel aannemen en langs dien weg zal Rusland twee maanden tijd winnen. Rusland hoopt dat tijdsverloop voldoende zal zijn om den opstand geheel te dempen en, is dat eenmaal gelukt, dan is de interventie tot aan den wortel afgesneden.

Dat alles moet u vreemd toeschijnen, vooral na hetgeen ik u vroeger heb gezegd betrekkelijk de plannen van het Fransche gouvernement; doch de politiek is zoo bewegelijk.

Toen onze troepen nog voor Puebla lagen, vond het gouvernement in onzen toestand in Mexico een voorwendsel om in de zaken van Polen met eene groote behoedzaamheid te handelen; het was te verwachten dat daarop eene meer bepaalde houding zou volgen nadat het gouvernement weder vrij over zijne troepen kon beschikken. Wij hebben Puebla genomen en thans is het den levendigen wensch van ons gouvernement, dat de diplomatieke démarches met spoed en rustig ten einde loopen. In de naar Mexico gezonden instruktien komen een aantal punten voor betrekkelijk de organisatie van een inlandsch legercorps aan hetwelk voorloopig Fransche officieren zullen worden toegevoegd; dat leger-corps moet gedurende de bezetting worden gevormd.

De keizer heeft een brief geschreven aan den generaal Foreij met de overbrenging waarvan een der ordonnans-officieren van Zijne Majesteit belast is. Die officier moet den kommandant van het leger te gelijker tijd vertrouwelijke instruktien mededeelen. Men zegt dat in het vredesverdrag dat met Mexico zal worden gesloten als voorwaarde is gesteld, den afstand aan Frankrijk voor eenen bepaalden tijd van de provincie Sonora. Die afstand zou het dubbele voordeel opleveren, dat Mexico beschut is voor de begeerlijkheid van Amerika en Frankrijk in de gelegenheid wordt gesteld om de énorme kosten der expeditie te dekken door ontginning der goud bevattende streken.

Men verzekert dat de nota's der mogendheden morgen naar St. Petersburg zullen worden gezonden. Volgens geloofwaardige berigten zijn die drie dokumenten niet gelijkluidend opgesteld, alhoewel elk afzonderlijk aan de goedkeuring van de twee andere mogendheden onderworpen is geweest. Eene zelfde redaktie zou den schijn kunnen hebben van bedreiging en dat wil men vermijden. Daar het algemeene doel naar de bijeenroeping van een Congres streeft waarop al de belangen zullen worden nagegaan, is het voor de drie mogendheden nutteloos om bij voorbaat besluiten te nemen, welke Rusland later welligt niet zou kunnen aannemen. Engeland wil geen oorlog, Oostenrijk nog minder en Frankrijk wil niet alleen handelen. De zorg om de kwestie in alle onderdeelen te regelen wordt daarom aan een Congres overgelaten.

Elke voorbijgaande dag neemt een der kanzen voor den oorlog mede en de diplomatie, welke naauwelijks twee maanden geleden zoo ongerust was, schijnt thans weder volkomen gerust te zijn. De finantiële wereld, die nimmer in ernst geloofd heeft dat eene worsteling op handen was, is volkomen gerust,

Het Russische gouvernement rekent op den winter, die over vier maanden invalt, om de insurrektie te dempen; want in dat jaargetijde behoeven de insurgenten niet te rekenen op vreemde hulp. De gebeurtenissen kunnen de berekeningen van Rusland wel eens doen falen. Men zegt dat de kroonprins van Pruissen in ongenade is gevallen. Het gerucht der abdicatie van den Koning Wilhelm wint in Duitschland veld.

PARIJS, 17 Junij. — Gisteren beklaagde ik mij over de veranderlijkheid in de politiek en in de plannen van het gouvernement; heden heb ik welligt het regt om nog meer te klagen; ten minste, wanneer hetgeen men zegt waar is dan moet ik geheel terugkomen op mijn berigt van gisteren. Zie hier wat men vertelt:

De verkiezingen hebben eenen zeer levendigen indruk teweeg gebragt, minder ter oorzake van de door de oppositie behaalde overwinningen dan wel door den indruk die zij moeten hebben veroorzaakt bij de verschillende gouvernementen van Europa. Het schijnt dat de interventie ten gunste van Polen door dien stand van zaken veel heeft geleden.

Wil dat nu zeggen dat ten gevolge daarvan de oorlog zal uitbreken? Volstrekt niet. Ik geloof dat men minder dan ooit naar den oorlog verlangt; het in Europa bestaande wantrouwen maakt dat ons gouvernement rustig voorttreedt.

De Moniteur zegt dat de inname van Puebla te Barcelone eene levendige vreugde heeft verwekt. Men begrijpt niet goed waarom de Spanjaarden zich over die gebeurtenis zoo vrolijk kunnen maken. Puebla is oorspronkelijk eene Spaansche stad, men zegt dat zich bij het garnizoen dier stad een zeker aantal Spanjaarden bevonden. De vreugde der Barcelonianen spruit welligt daaruit voort, dat de Franschen de grieven der Spanjaarden hebben gewroken.

De berigten uit Polen maken aan de eene zijde melding van door de insurrektie behaalde voordeelen en aan de andere zijde van ontzettende door den generaal Mouravieff gepleegd wordende gruwelen, welke zelfs het Russische leger verontwaardigen.

De berigten uit Amerika zijn als altijd zeer verward; een belangrijk feit is echter der vermelding wel waard; te New-York moet namelijk, eene *meeting* zijn gehouden op welke krachtige voorstellen ten gunste van den vrede in stemming zijn gebragt. *Sémaphore.*

Tweede kamer der staten Generaal.

Debatten over de kina kultuur op Java.

[Eerste vervolg en slot.]

De heer **Idzerda**: Even als de geachte afgevaardigde uit 's Gravenhage betreur ik het zeer dat de wetenschappelijke strijd die er bestaat tusschen den hoogleeraar Mulder, adviseur over scheikundige zaken bij het departement van Kolonien en den heer Junghuhn, belast met de leiding van de kinacultuur op Java, over de waarde van de kinasoort die tot heden bij voorkeur in onze Indische bezittingen werd aangeplaat, is ontaard in een persoonlijken strijd, die zoo hoog is gestegen dat de rapporten over dit gewigtig onderwerp, bij het Departement van Kolonien aanwezig, niet geschikt zijn om aan de Kamer te worden medegedeeld, wegens de personaliteiten die daarin voorkomen.

Ik betreur dit te meer, daar, zoodra een wetenschappelijke twist een persoonlijk karakter krijgt, het oordeel van de strijdende partijen niet meer onbevangen is maar beneveld wordt door hartstogten en geen vertrouwen verdient.

Ieder zal erkennen de moeijelijke positie van den Minister van Kolonien die zelfs geen deskundige is en dus op de rapporten van anderen moet afgaan.

Zeer te regt heeft de Minister zich van alle inmenging in dien strijd der geleerden onthouden, maar de zaak uit een practisch oogpunt behandeld door als zijne zienswijze aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie te schrijven: „dat naar zijn oordeel, de tijd hier uitspraak behoorde te doen en dat nieuwe aanplantingen nu niet raadzaam waren te achten, maar dat uitroeijing van de bestaande ook verkeerd zoude zijn, omdat later misschien, als de boomen ten vollen wasdom zijn gekomen, nog blijken mogt dat zij werkelijk goed en genoegzaam quinine-gehalte kunnen opleveren„; terwijl de Minister verder zegt, dat uit een dezer dagen ontvangen verslag reeds terstond blijkt dat bij een onderzoek van twee vijfjarige boomen der genoemde soort werkelijk vooruitgang in het quinine-gehalte is waargenomen.„

De Minister kon op dit oogenblik en in de gegeven omstandigheden niet anders handelen; daarbij wordt het bestaande in stand gehouden zonder iets te praejudicieren.

Als *voorloopige* maatregel kan ik mij daarmede volkomen vereenigen, maar ik zoude het te gewaagd achten om *op den duur* de beslissing van dit hoogst gewigtig geschilpunt geheel en alleen aan de uitspraak des tijds over te laten, zonder verder in scheikundige onderzoekingen te treden, vooral van die kinasoorten welke men voornemens is voortaan aan te planten: men zal dan steeds onbekend blijven met de verhouding van het quinine-gehalte tot de groei en de ontwikkeling der planten; die kennis toch is hoogst noodzakelijk, wil men niet alles aan eene onbekende toekomst overlaten, want al moge het waar zijn dat de cinchona calisaya (koningskina genaamd), die men thans in de plaats van de cinchona pahudiana wenscht aan te planten, elders als de beste soort geroemd wordt wegens haar groot quinine-gehalte, daarom is het nog niet zeker, dat hetzelfde onder veranderde omstandigheden ook het geval zal zijn in onze Oost-Indische bezittingen.

De ondervinding heeft geleerd dat het quinine-gehalte in dezelfde kinasoort in verschillende landen dikwijls zeer verschillend is en hieraan is het misschien toe te schrijven dat de cinchona Pahudiana of Lucum-folia in Britsch Indie gekweekt, weinig of geene waarde heeft en op de prijslijst onderaan is geplaatst, maar dat bewijst volstrekt niet dat diezelfde soort in onze kolonien gekweekt ook geen waarde zal hebben: bodem, klimaat, behandeling der plant en vele andere omstandigheden hebben daarop grooten invloed. Om deze reden geloof ik dat het van veel belang is vooral een groot getal verschillende kinasoorten aan te planten, ten einde eene ruime keuze te hebben en van tijd tot tijd, vooral als de boomen kunne wasdom naderen, een *naauwkeurig* en *onpartijdig* scheikundig onderzoek te doen, omtrent het quinine-gehalte in die onderscheidene soorten en naar den uitslag van de daarmede te nemen proeven, te beslissen, welk soort voor de cultuur in *onze* kolonien de meest geschikte is.

Dan zal men eenen vasten grondslag van beoordeeling hebben en voorkomen dat de kinacultuur, die reeds zoo veel moeite, inspanning en schatten gekost heeft en verder zal kosten, en die, bij welslagen, onberekenbare voordeelen belooft aan moederland en kolonien, niet opgeofferd wordt aan persoonlijke eerzucht en vasthoudendheid aan eenmaal opgevatte denkbeelden. Het helder doorzigt en de practische blik van dezen Minister van Kolonien geeft mij vertrouwen dat dit niet zal geschieden.

De heer **Fransen van de Putte**, *Minister van Kolonien*: De stukken, die over de kina handelen, zijn zoodanig van vorm, dat de Minister ze niet aan de Kamer kan overleggen. Ik zal, naar aanleiding van het verzoek van den spreker uit 's Gravenhage, trachten een verslag daaruit te doen zamenstellen; maar ook dit heeft zijne bezwaren in. Om zoodanig verslag te maken moet men deskundige zijn, en de geleerden zijn in dit opzigt alles min of meer partijdig. 't Is een twist tusschen geleerden, en wanneer deze aan het twisten zijn weet men dat het hevig toegaat.

Al wat ik doen kan is, met den Gouverneur-Generaal over deze zaak in overleg treden. Kort na de aanvaarding der portefeuille van Kolonien heb ik dan ook reeds in eene aanschrijving aan den Governeur-Generaal gezegd: „naar mijne meening is tot dusver geene zekerheid verkregen omtrent de vraag, of deze kinasoort eventueel de onkosten der teelt zal goedmaken. Het eenige resultaat dat men verkregen heeft is de wetenschap, dat een Pahudianaboom van 8 jaren oud in den wortel en den bast eenige quinine levert; maar hoeveel hij leveren zal, wanneer hij eenmaal tot vollen wasdom is gekomen, dat zal de tijd na 50 of 20 jaren eerst kunnen leeren. Of men nu een of honderd boomen onderzoekt, tot een bepaald besluit komt men niet, zoolang geen basten van 15- of 20 jarigen ouderdom zullen zijn onderzocht. Voor het oogenblik wensch ik dus alle onderzoekingen hier te lande te staken, omdat zij toch geen nut kunnen opleveren.„

Door mij op dit standpunt te plaatsen heb ik geen partij getroken voor of tegen Pahudiana; ik wilde dan ook niet zoo ver gaan om te zeggen: roei ze uit. „Ik heb de zaak gelaten gelijk zij was en de Pahudiana, die bestond, laten onderhouden. Van tijd tot tijd zullen de proeven ten opzigte van het quinine-gehalte worden herhaald.„

Met de dezer dagen aangekomen mail heb ik van den Gouverneur-Generaal het volgende antwoord op mijne aanschrijving ontvangen:

„Bij eene zaak als de kinacultuur op Java, waar de hartstogten van weêrszijden zoo zeer in het spel zijn en die bovendien speciale vakken van wetenschap betreft, is het moeijelijk om, zoo lang zij niet in staat van wijzen is, op afdoende groenden, omtrent de waarde, die men aan den arbeid van een der in het geding betrokken partijen hechten moet, een eigen oordeel uit te spreken. Ik zal mij dan ook niet wegen aan eene kritiek van de beschouwingen dier beide geleerden.

„In Uwer Excellentie's brief van den 14den Februarij jl. vind ik tot mijn genoegen mijne denkbeelden min of meer terug. Ik zeg het Uwer Excellentie gaarne na dat of men een of honderd boomen onderzoekt, men tot geen bepaald besluit zal komen, zoolang geen basten van 15- of 20jarigen ouderdom onderzocht zullen zijn."

Ik geloof hiermede aan het verzoek van de geachte sprekers te hebben voldaan.

De heer **Gevers Deynoot**: Ik zeg den Minister van Kolonien dank voor de gedane toezegging. Ik geloof dat het van groot belang is dat deze zaak tot klaarheid kome. In de kina-quaestie zelve zal ik mij niet verdiepen; ik heb geene kennis van de zaak, maar ik moet eene opmerking maken ten aanzien van hetgeen de afgevaardigde uit Friesland gezegd heeft. Hij heeft de mogelijkheid gesteld dat de bewuste kinaboom welligt zeer goed op Java zou kunnen voorttelen, en eene goede kinasoort opleveren. Maar dit is juist het punt in geschil, dat tot den pennestrijd aanleiding heeft gegeven. Teysmann betwist het en zegt dat de aanplant van de *Pahudiana* op Java tot niets leiden zal. Ik geloof dat men te dien aanzien misrekeningen maakt, en dat het, wat de spreker uit Zeeland ook gezegd heeft, te betreuren is dat Dr. Junghuhn zooveel proeven met de Pahudiana heeft genomen; Aan al die proeven zijn schatten verspild; ik heb de etablissementen voor de kinacultuur gezien, en die zijn op ruime schaal ingerigt. En nu moge men zeggen dat de proeven geen kwaad doen aan de cultuur in het algemeen, omdat de kinaboomen worden geplant op plaatsen, waar men alleen rhinocerossen en wilde stieren vindt, maar de cultuur van die kinaboomen eischt veel zorg en kosten en is bezwarend voor de Javanen, omdat de aanplanting langs de bergen geschieden moet.

Ik geloof dat het hoogst noodzakelijk is dat er in dezen twist licht kome; misschien ligt de waarheid in 't midden, maar het is noodig dat men die waarheid kenne. Ik geloof dat er belangrijke données te vinden zijn in de rapporten aan 't Gouvernement ingediend, en ik beveel den Minister aan om die données openbaar bekend te maken.

De heer **Fransen van de Putte**, *Minister van Kolonien*: Ik heb vergeten te antwoorden op de uitbreiding van de aankweeking van *Pahudiana*, die door den geachten afgevaardig e uit Zeeland is verzocht geworden. Aan die aankweeking op ruime schaal zijn groote onkosten verbonden, die men zich, wegens de onzekerheid van het resultaat, niet mag veroorloven. Maar vooral is daaraan verbonden, gelijk de geachte afgevaardigde uit den Haag reeds heeft doen opmerken, groote last voor de bevolking, want zij woont niet altijd tusschen de rhinocerossen en wilde stieren in, en moet zich dus van tijd tot tijd naar die afgelegen plaatsen begeven om die *cinchona-Pahudiana* aan te planten en water te geven.

De beraadslaging wordt gesloten.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	Vlag.	Naam van het schip.	Gezagvoerder	Grootte van 't schip in Lasten.	van waar gekomen.	wanneer gezeild.	welke plaats aangedaan.	werwaarts bestemd.	Agenten.
Julij. 29	Nederl.	Telanak.	F. H. Popken.	398	Batavia.	19 Julij.	geen	Soerabaya.	Mc Lennan & Co.

In lading en ter reede liggende Schepen te Soerabaya.

VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	LASTEN.	GEZAGVOERDER.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Zr. Ms.	Wachts.	Juno.	.....	Kapt. t/z. J. J. v. d. Moore.	...	...
„	Stooms.	Bromo.	.....	K. L. t/z. B. M. J. Brut. Riviere.	...	...
„	„	Etna.	.....	L. t/z 1 kl. B. D. van Troijen.	...	...
Gouvernements	Stoomer	Draak.	.....	A. Smit.	...	...
„	„	Kapoeas.	.....	E. J. G. Prive.	...	...
Nederlandsche	Sleper	van Os.	.....	W. Glaser.	...	...
Engelsche	„	Record.	218	J. Bulcher.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsche	Bark	Theodora Mechtelda.	267	C. A. L. van der Wijck.	id.	id.
Ned. Ind.	Stooms.	Palembang.	58	M. H. Munnick.	...	W. Cores de Vries.
„	„	Makasser.	175	J. C. Bierings.	...	id.
Nederlandsche	Schoen.	Post Boij.	47	J. Gascoigne.	...	P. Kervel & Co.
„	„	Alexander.	223	A. Dekkers.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
„	Bark	Gouv. G. Duijmaer v. Twist.	255	C. E. Hoeksma.	...	id.
„	Brik	Zwaluw.	186	J. J. Reeders.	Nederland.	id.
„	„	Nieuw Holland.	282	W. Witting.	...	id.
„	Schip	Johannes Lodewijk.	399	A. H. van der Waal.	...	E. Ten Brinck & Co.
„	Schoen.	Isac Charles.	68¾	W. K. E. A. Pare.	...	B. van Leeuwen & Co.
„	„	Maria.	41	J. Scharff.	...	...
„	„	Hendrika.	292	N. M. de Groote Stiffrij.	...	Mc Lennan & Co.
„	Hoeker	Charles.	25	H. Oversluizen.	...	...
„	Bark	Loopuijt.	178	M. van der Hidde.	...	Cesard & Co.
„	Brik	Antoinetta.	69	W. H. Voll.	...	Arnold & Zonen.

In- en Uitvoer te Soerabaya van den 29sten Julij 1863.

INVOER.

Van Macasser per de Nederl. *Antoinette* gezagv. W. H. VOLL.

298 stuks rasamala-hout, HILL BROEKMAN & Co.
3 kn. glazen, 1 vat paarden ketting, KARTHAUS & MELCHERS.
71 kn. manufacturen, J. F. VAN LEEUWEN & Co.
6 ijzeren wagen-assen, P. KERVEL & Co.
314-67 wilde noten, ARNOLD & ZONEN.
995,17 pic. koffij, 150 bossen rotting, FRASER EATON & Co.
3 stuks paarden, GEBRS. PERRET & Co.
39-93 pic. was, 53-39 pic. oud-ijzer, 13-15 pic. koper. 4 ks. regelen, ORDER.

UITVOER.

Naar Balie per de Ned. Ind. schoener *Nagasarie*, gezagv. ABOEBAKAR.

4 kn. manufacturen, 145 staven ijzer, ARNOLD & ZONEN.
2 kn. manufactuten, BAHLMAN & Co.
3 „ dito, 2 kn. spiegels, GUMPRICH & STRAUSS.
2 kn. opium, B. KOPERSMIT & Co.
En eenige kleinigheden.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 ꝑ pic. ƒ 14¾ @ 15.—
KOFFIJ Java ꝑ pic. ƒ 40.—
Id. West-Ind. bereid. ꝑ pic. ƒ 72½.
RIJST (carga) ꝑ koijang ƒ 90 @ ƒ 125.—
Id. (witte) „ „ „ 125 „ „ 150.—
KOEHUIDEN ꝑ pic. ƒ 35 @ 45.—
id. BUFFEL ꝑ pic. ƒ 15 @ 18.—
ARAK ꝑ legger ƒ 65.— Nominaal.
LANGE PEPER ꝑ pic. ƒ 10 @ 11.—
ROTTING per pic. ƒ 9 50.—
SAPANHOUT, per pic. 3 @ 4.—
WISSELKOERS op Ned. 103 %.—
N. H. M. @ 108 %

Protestantsche Eeredienst.

ZONDAG 2 AUGUSTUS 1863.
's morgens te half negen ure.
DS. SCHIFF.
DOOPSBEDIENING.
—o—
MAANDAG 3 AUGUSTUS 1863.
's avonds te half zeven ure.
Zendings-Bidstond.
Nederlandsch en Maleisch.

Roomsch-Katholieke Eeredienst.

ZONDAG 2 AUGUSTUS 1863.
Feestdag van den H. Vincentius.
De Eerste H. Dienst te 7 ure.
De Hoogmis te 8½ ure.
Het Lof 's avonds te 6½ ure.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien stelt de *Redactie* zich verantwoordelijk, zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO., TE SOERABAYA.